

הנישום, רשות המיסים והמזומן בארון הבגדים

בלוג

סכום גדול של כסף מזומן, מוסלק בדופן כפולה בארון בגדים, נתפס במהלך חקירה משטרתית שנוערה בחשד לעבירה של העלמת מס בהיקף של מיליוני שקלים. אך האם חשד לביצוע עבירות של העלמת מס (לפי סעיף 220 לפקודת מס הכנסה) מאפשר לגורמי האכיפה להמשיך ולהחזיק בכספים שאותרו?

עניין זה נדון לאחרונה בבית המשפט העליון אשר הכריע בפעם הראשונה בשאלה זו במסגרת פסק דין בבש"פ 333/21 **עלי אבו ג'אבר נ' מדינת ישראל**. כדי שלא תישארו במתח, נגלה לכם כבר עכשיו כי בית המשפט פסק ברוב דעות כי סעיף 32 (א) לפקודת סדר הדין הפלילי ('סעיף 32(א)') **לא מקנה למשטרה סמכות לתפיסת המזומן**.

אבל מה היא בעצם סמכות התפיסה לפי סעיף 32(א)? באלו נסיבות בית המשפט יקבע כי קיימת סמכות לתפיסת הכסף? כיצד הפסיקה צפויה להשפיע, אם בכלל, על פעילותן של רשויות אכיפת החוק בתחום התפיסות והחילוטים בעבירות מס? stay tuned.

על מנת שתתקיים סמכות לתפיסה לפי סעיף 32(א) לחסד"פ, צריכה להתקיים אחת מהחלופות הבאות: מדובר בחפץ שנעברה בו עבירה; החפץ מהווה שכר בעד ביצוע עבירה; החפץ שימש אמצעי לביצוע העבירה. במילים פשוטות, רשות האכיפה שמבקשת לתפוס חפץ לפי סעיף 32(א), צריכה להצביע על **זיקה ברורה ומוגדרת בין החפץ לבין העבירה הנחקרת**.

בענייננו קובע בית המשפט כי הכסף שנתפס לא נופל לאף אחת מן החלופות הללו. הכסף לא מהווה חפץ שנעברה בו עבירה מאחר ועבירת העלמת מס נעשית באמצעות השמטת הכנסות מהדיווח לרשויות המס או באמצעות מסירת מידע כוזב. כלומר, גם אם פעולת המרמה נעשית **ביחס** לכסף, היא אינה מבוצעת בכסף **עצמו**. מה גם שלא ניתן לקשור בין השטרות שנתפסו כאלה שנתקבלו כהכנסה לא מדווחת. כסף לא מהווה שכר בעד ביצוע עבירה שכן סעיף 32(א) מדבר על "חפץ שניתן כשכר עבירה" ואילו בענייננו החשד הוא ביחס לאי הדיווח ולא נוגע לקבלת הכספים בגין פעולה לא חוקית אשר לחלופה השלישית, אף המדינה לא טענה שיש לראות בכסף "אמצעי לביצוע עבירה". בית המשפט העליון מחדד ומוסיף כי לא ניתן להסתפק בקשר עובדתי כלשהו בין סכום הכסף לבין ביצוע העבירה, אלא יש להראות כי סכום הכסף שימש בעצמו כ"מכשיר לביצוע העבירה".

ובאילו מקרים סובר בית המשפט כי חשד לעבירה של העלמת הכנסה היה מצדיק את תפיסת הכסף המזומן? רק כאשר מתקיימים התנאים המחמירים [1] שהופכים את עבירת העלמת הכנסה ל"עבירת מקור" לפי חוק איסור הלבנת הון. במקרה כזה, בכפוף לקיומה של עבירת הלבנת הון, ניתן יהיה בהתאם לסמכות הייחודית הקבועה בחוק איסור הלבנת הון, לתפוס כסף מזומן כרכוש "בשווי" הקשור בביצוע עבירת הלבנת הון – בלי צורך להצביע על זיקה בין הכסף

לבין העבירה כפי שנדרש בהתאם לסעיף 32(א).

נקודה חשובה נוספת בפסיקת בית המשפט, היא התייחסותו למשמעות קיומו של כלי אזורי בדמות סעיף 194 לפקודת מס הכנסה, המאפשר לרשויות המס לדרוש מהנישום ערובה לתשלום המס ואף לבקש מבית משפט ליתן צו לעיקול רכוש או תפיסה שלו. לטעמו של בית המשפט, תפיסת הכספים ב"מסלול" פלילי לצורך הקפאת המצב הנתון עד לקבלת החלטה לפעול בנתיב האזורי של סעיף 194, מעורר אי נחת מאחר והוא חורג מתכלית ההליך הפלילי ומצייר אותו ככלי עזר של כלי התפיסה האזורי.

כדי להשלים את התמונה נציין כי פסק הדין ניתן בדעת רוב ובניגוד לדעתו החולקת של כבוד השופט מינץ שסבר שניתן לראות בכסף מזומן "חפץ שנעברה בו עבירה". כבוד השופט דפנה ברק-ארז חולקת על קביעה זו מהנימוקים שפירטנו לעיל ואף מוסיפה כי בהתחשב בסמכויות האזוריות המשמעותיות בתחום העיקול והאכיפה כלפי עברייני מס, הקופה הציבורית לא תצא חסרה.

ומה הן ההשלכות הצפויות של ההחלטה על פעולתן של הרשויות הרלוונטיות באכיפת עבירות מס? כידוע הנבואה ניתנה לשוטים, אך קיים חשש שנוכל לראות יותר מקרים בהם ייחוס חשד לעבירת העלמת מס שנעברה באופן ההופך אותה ל"עבירת מקור" בהתאם לחוק איסור הלבנת (או בייחוס "עבירות מקור" אחרות) ולפיכך תתאפשר תפיסה "בשווי" בשלב החקירה. כלומר, תפיסה שלא דורשת זיקה בין הרכוש הנתפס לבין העבירה עצמה. מגמה אפשרית נוספת היא התעצמות השימוש בכלי התפיסה האזורי לפי סעיף 194 לפקודת מס הכנסה, הן מבחינת תדירות השימוש בו והן מבחינת המהירות בה רשות המיסים תפעל ליישמו.

[1] כאשר מעלים המס השמיט **הכנסה** בסך 1,000,000 ₪ בתקופה של שנה, או לחילופין 2,500,000 ₪ במשך ארבע שנים.

אנשי קשר

יחיאל ציפורי
עורך דין בכיר

הילה שמעון
שותפה